

СЛУЖБА БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

01034, м. Київ, вул. Володимирська, 33, тел. (044) 256-99-05
www.ssu.gov.ua, e-mail: sbu_cu@ssu.gov.ua

6.03.2012 № 14/5364

Прим. № 1

**Голові Комітету Верховної Ради України
з питань боротьби з організованою
злочинністю та корупцією
Бевзу В.А.**

Щодо надання інформації
(на №04-12/7-330 від 09.02.12р.)

Шановний Валерію Ананійовичу!

Направляємо для можливого використання в роботі Комітету Верховної Ради України з питань боротьби з організованою злочинністю і корупцією інформаційно-аналітичні матеріали про дотримання Службою безпеки України положень антикорупційного законодавства з пропозиціями щодо підвищення ефективності його застосування.

Додаток: „Про дотримання Службою безпеки України положень антикорупційного законодавства”, на 13 (тринадцяти) аркушах.

З повагою

Перший заступник Голови

В. Рокитський

*Про дотримання Службою безпеки України
положень антикорупційного законодавства*

Службою безпеки України на постійній основі здійснюються заходи, направлені на дотримання вимог нового антикорупційного законодавства. Інформація про отримані здобутки періодично надсилалася до Комітету Верховної Ради України з питань боротьби з організованою злочинністю і корупцією (№№14/32139 від 16.09.2011р. та 14/1-344нт від 08.02.2012р.).

На виконання положень постанови координаційної наради керівників правоохоронних органів України від 20.06.2011р. „Про першочергові заходи з реалізації нового антикорупційного законодавства”, керівники територіальних підрозділів СБ України взяли участь у проведених прокуратурами областей нарадах з питань визначення першочергових заходів правоохоронних органів щодо запобігання і протидії корупції відповідно до регіональних проблем, спрямування оперативного-розшукової діяльності на виявлення і ліквідацію стійких злочинних груп з корупційними зв'язками у стратегічно важливих для національної безпеки держави сферах. У регіональних органах СБ України із вказаних вище питань проведено відомчі наради, за результатами яких визначено першочергові антикорупційні заходи та розпочато їх виконання.

Протягом 2 півріччя 2011 року співробітники ГУ БКОЗ та спецпідрозділів регіональних органів СБ України брали участь у навчально-методичних заходах (семінари, збори) щодо порядку застосування нових антикорупційних законів, організації взаємодії слідчих та оперативних підрозділів, контролюючих органів при виявленні корупційних правопорушень, що проводилися із залученням фахівців права та представників судової гілки влади. Крім того, співробітники ГУ БКОЗ СБ України працювали у складі робочої групи, створеної наказом Міністерства юстиції України від 19.07.2011р. №1867/5 з метою підготовки методичних роз'яснень щодо застосування положень Законів України „Про засади запобігання і протидії корупції” та „Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо відповідальності за корупційні правопорушення”.

Також фахівці Служби безпеки беруть активну участь у підготовці нормативно-правових актів, що забезпечують впровадження у практичну діяльність положень антикорупційного законодавства.

Зокрема, на виконання доручень Глави держави, наданих під час проведення 8.06.2011р. засідання Національного антикорупційного комітету, в СБ України було розроблено пропозиції з питань антикорупційної політики, ефективного впровадження нового антикорупційного законодавства та регулювання правозастосовної діяльності в сфері протидії корупції.

Вказані пропозиції були направлені до Адміністрації Президента України (№14/6/22752 від 01.07.2011р.) та Міністерства юстиції України (№14/22748 від 01.07.2011р.) для використання під час підготовки Указу Президента України „Про першочергові заходи з реалізації Закону України „Про засади запобігання і протидії корупції” (№964/2011 від 05.10.2011р.), Національної антикорупційної стратегії на 2011-2015 роки (схвалена Указом Президента України №1001/2011 від 21.10.2011р.), Державної програми щодо запобігання

і протидії корупції на 2011-2015 роки (затверджена постановою Кабінету Міністрів України №1240 від 28.11.2011р.) та інших документів.

Крім того, відповідно до Указу Президента України №964/2011 від 05.10.2011р. „Про першочергові заходи з реалізації Закону України „Про засади запобігання і протидії корупції” (далі - Указ) Службою безпеки спільно з Міністерством внутрішніх справ та за участі Генеральної прокуратури України здійснено заходи з реалізації положень Закону України „Про засади запобігання і протидії корупції”, зокрема щодо виконання завдання (*стаття 5 Указу*) з розробки та запровадження організаційно-правових механізмів захисту від незаконного втручання, впливу на працівників правоохоронних органів, які розслідують справи про факти корупційних проявів серед посадових осіб високого рівня.

За результатами цих заходів проінформовано (*№14/37672 від 01.11.2011р.*) Адміністрацію Президента України. Пропозиції щодо реалізації положень статей 2, 4 Указу надіслано до Генеральної прокуратури (*№14/6/36835 від 25.10.2011р.*), Міністерства внутрішніх справ (*№14/6/37036 від 27.10.2011р.*) та Міністерства юстиції України (*№14/6/37035 від 27.10.2011р.*).

Відповідно до положень Національної антикорупційної стратегії на 2011-2015 роки, схваленої Указом Президента України від 21.10.2011р. №1001, в рамках виконання Державної програми щодо запобігання і протидії корупції на 2011-2015 роки, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 28.11.2011 №1240, Служба безпеки України бере участь у заходах, спрямованих на впровадження механізмів зменшення рівня корупції в Україні. За їх результатами було поінформовано Державну фінансову інспекцію України (*№14/6/2524 від 03.02.2012р.*), Міністерство внутрішніх справ України (*№14/6/2525 від 03.02.2012р.*) та Міністерство юстиції України (*№14/6/3414 від 14.02.2012р.*), у тому числі, про таке:

Завдання 2 Розділу IV додатку 2 Програми

Органами та підрозділами СБ України постійно здійснюються заходи з висвітлення основних завдань у сфері боротьби з корупцією, що стоять перед органами державної безпеки, та досягнутих результатів по викриттю хабарників і корупціонерів, таким чином послідовно та аргументовано переконуючи громадськість про можливість захисту прав і свобод від протиправних посягань корупціонерів.

Водночас акцентується увага на неможливості подолання корупції без налагодження постійної та ефективної співпраці між спецслужбою та громадянами, без запровадження та функціонування зворотного зв'язку з громадськістю.

З цією метою, а також зважаючи на потребу забезпечення можливості реалізації громадянами їх права на повідомлення про виявлені факти вчинення корупційних правопорушень, передбаченого у пункті 1 частини першої статті 18 Закону України „Про засади запобігання і протидії корупції”, на офіційному Інтернет сайті СБ України розміщено номери телефонів довіри, у тому числі і регіональних органів СБУ, на які можна повідомити щодо корупційних діянь держслужбовців. У розділі „Нормативно-правова база” веб-сайту висвітлено законодавчі акти, які регламентують діяльність Служби безпеки у сфері протидії корупції.

Спецпідрозділами у разі надходження на електронну пошту СБ України інформації про замах або вчинення корупційного правопорушення негайно вживаються вичерпні заходи щодо її перевірки та реалізації.

Представники спецпідрозділів Служби безпеки брали активну участь у „круглих

столах”, які проводив Інститут української політики в інформгентстві УНІАН на теми: „Боротьба з корупцією в Україні: стан і проблеми”, „Корупція і судова влада”, „Боротьба з корупцією в Україні: ефективність, результати, здобутки”.

Питання щодо діяльності спецслужби у сфері протидії корупції висвітлювались і в ході проведення прес-конференції „Відкритість силових структур України перед суспільством: керівники спецслужб відповідають на запитання журналістів”, яка проводилась в інформаційному агентстві „Укрінформ” за участю Першого заступника Голови СБ України – начальника ГУ БКОЗ генерал-лейтенанта Рокитського В.Г.

Налагоджено дієву взаємодію з громадськістю і на регіональному рівні. Зокрема, протягом минулого року керівниками органів СБ України у Вінницькій, Волинській, Донецькій, Закарпатській, Запорізькій, Кіровоградській, Луганській, Одеській, Рівненській, Чернігівській областях та у місті Києві проводились прес-конференції та надавались інтерв'ю журналістам місцевих засобів масової інформації.

Завдання 3 Розділу IV додатку 2 Програми

На офіційному сайті Служби безпеки оприлюднено та поширено у засобах масової інформації 79 матеріалів, у яких йдеться про результати ревізій і перевірок використання бюджетних коштів, державного та комунального майна. Окремі аспекти діяльності спецслужби із протидії корупційній діяльності у сфері незаконного використання бюджетних коштів, державного та комунального майна висвітлювались в інтерв'ю керівництва Служби безпеки на телеканалах та друкованих ЗМІ, а також прес-центром СБ України під час проведення систематичних брифінгів.

Завдання 3 Розділу IX додатку 2 Програми

Опрацьовано питання, що стосується можливості запровадження спеціалізації слідчих та прокурорів щодо розслідування справ про злочини у сфері службової та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг. За результатами підготовлено таку пропозицію:

Так, *статтею 112 Кримінально-процесуального кодексу України*, передбачено, що в разі встановлення під час розслідування справи про злочин, який віднесено до компетенції органів досудового слідства СБ України, певних нових злочинів (посадових), вчинених особою, щодо якої ведеться слідство, або іншою особою, і пов'язаних зі злочинами, вчиненими особою, щодо якої ведеться слідство, вони розслідуються слідчими органів Служби безпеки України (*підслідність за зв'язком справ*).

Таким чином, розслідуванню слідчими органів державної безпеки корупційних злочинів завжди передують порушення кримінальної справи за статтями кримінального закону, що не належать до службових. Наявність зазначеної обставини унеможливує запровадження передбаченої Програмою спеціалізації слідчих в повному обсязі на даний час.

Вважаємо, що виконання визначеного Програмою завдання буде можливим після внесення змін до *статті 112 діючого Кримінально-процесуального кодексу України* або після прийняття нового кодексу, проект якого 12 січня п.р. було внесено Президентом України до Верховної Ради України (статтею 216 проекту нормативного документу передбачено альтернативну підслідність службових злочинів).

Завдання 4 (захід 1) Розділу IX додатку 2 Програми

Відпрацьовано механізм реагування на інформацію, отриману з публікацій у засобах масової інформації про факти корупції, налагоджено дієву взаємодію з громадськістю, у тому числі через її залучення до участі у подоланні корупції, реалізацію заходів з формування антикорупційної свідомості громадян, врахування громадської думки в процесі прийняття окремих рішень, запровадження антикорупційних навчальних програм, проведення конференцій, семінарів тощо.

За сприяння СБ України створено цикл програм „Особлива справа” телеканалу „1+1”, при підготовці яких керівниками спеціального підрозділу по боротьбі з корупцією та

організованою злочинністю СБ України надавались інтерв'ю щодо питань боротьби з корупцією.

Національною академією СБ України проведено науково-практичну конференцію „*Взаємодія державного сектору та громадянського суспільства у запобіганні корупції, розбудові доброчесності і належного врядування в Україні*”, у роботі якої взяли участь представники зацікавлених громадських організацій та об'єднань громадян.

Спільно з „Інститутом розвитку регіональної преси” у рамках проекту „*Підвищення поінформованості мешканців України*” організовано зустріч групи журналістів регіональних засобів масової інформації з керівниками відповідних підрозділів боротьби з корупцією та організованою злочинністю, у ході якої їх було поінформовано про стан боротьби з корупцією в Україні.

На веб-сайті СБ України та у засобах масової інформації постійно здійснюється інформування громадськості про основні результати боротьби з корупцією. Крім цього, на відомчому сайті щоквартально розміщується інформація про роботу Служби безпеки зі зверненнями громадян. Також продовжує діяти електронна скринька для письмових звернень громадян щодо можливих корупційних дій співробітників СБ України. Отримана інформація передається для доповіді особисто Голові Служби.

Особлива увага в діяльності спеціальних підрозділів по боротьбі з корупцією та організованою злочинністю СБ України приділяється виконанню, в межах компетенції, *завдань, передбачених частиною 5 статті 5 Закону України „Про засади запобігання і протидії корупції”, щодо виявлення, припинення та розслідування корупційних правопорушень.*

Інформаційно-аналітичні матеріали про результати роботи СБ України з протидії корупції за 2011 рік надсилалися до Комітету Верховної Ради України з питань боротьби з організованою злочинністю і корупцією за №14/1–344нт від 08.02.2012р.

Протягом перших двох місяців 2012 року спецпідрозділами СБ України викрито **161** злочин у сфері службової та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг, у тому числі **54** факти одержання хабара (ст. 368 КК України). Припинено **39** випадків зловживання владою або службовим становищем, а також викрито **35** фактів службового підроблення.

За результатами протидії адміністративно-караній корупції з початку року спецпідрозділами складено **183** адміністративні протоколи, у тому числі **140** - за порушення вимог статті 6 Закону України „Про засади запобігання і протидії корупції” (*обмеження щодо використання службового становища*) та **30** - статті 7 зазначеного закону (*обмеження щодо сумісництва та суміщення з іншими видами діяльності*).

На даний час **55** протоколів розглянуто судами, за результатами чого **54** правопорушників притягнуто до адміністративної відповідальності у вигляді штрафів.

З початку п.р. на ділянці протидії корупції в органах влади та місцевого самоврядування, державних (комунальних) підприємствах, установах та організаціях, а також в середовищі осіб, які надають публічні послуги порушено **65** кримінальних справ за ознаками службових злочинів, з них за ст.368 КК України – **14**.

Зокрема, спецпідрозділом задокументовано протиправну діяльність заступника директора Департаменту – начальника юридичного управління Департаменту комунальної власності Одеської міської ради та заступника начальника відділу судової роботи

юридичного управління зазначеного департаменту, які вимагали 10 тис. доларів США від фізичної особи за підписання договору купівлі-продажу на нежитлове приміщення та видачу акту прийому-передачі. За вказаним фактом прокуратурою Одеської області порушено кримінальну справу за ч.3 ст.368 КК України.

За матеріалами спецвідділу прокуратурою Львівської області порушено кримінальну справу за ознаками злочину, передбаченого ч.3 ст.368 КК України, стосовно заступника голови Львівського обласного територіального відділення антимонопольного комітету України, який вимагав та одержав хабара у сумі 5 тис. грн. за накладення штрафних санкцій в меншому розмірі фізичній особі-підприємцю, який вчинив порушення законодавства про захист від недобросовісної конкуренції.

Локалізовано злочинну діяльність заступника начальника Державної архітектурно-будівельної інспекції в Київській області, яка із спілниками вимагала та одержала хабара у розмірі 10 400 доларів США за видачу дозвільних документів на початок будівництва супермаркету. Прокуратурою м. Києва порушено кримінальну справу за ознаками злочину, передбаченого ст.368 КК України.

Головним слідчим управлінням СБ України порушено кримінальну справу за фактом протиправної діяльності посадових осіб Головного управління державної служби України, пов'язаного із розтратою бюджетних коштів на загальну суму **10,8 млн. грн.** у ході реалізації державних програм з модернізації державної служби в Україні на 2009-2011 роки.

Викрито протиправну діяльність начальника відділу контрольно-ревізійної роботи Регіонального відділення Фонду державного майна України у м. Києві, який вимагав та одержав хабара у сумі 28 тис. грн. за невідображення в акті перевірки виявлених порушень порядку надання в оренду державного майна, тобто за ознаками злочину, передбаченого ч.3 ст.368 КК України.

Викрито та припинено протиправну діяльність голови Ізобільненської сільської ради м. Алушти АР Крим та депутата цієї сільської ради, які вимагали **2 млн. грн.** за виділення 6 земельних ділянок загальною площею 0,9 га для обслуговування житлових будинків і господарських будівель. Заступником Генерального прокурора України – прокурором АР Крим порушено кримінальну справу за ознаками злочину, передбаченого ч.4 ст.368 КК України.

За результатами розгляду кримінальної справи, порушеної за матеріалами СБ України, 28 лютого п.р. **засуджено** колишнього **начальника Управління культури і туризму Київської обласної державної адміністрації, депутата Київської обласної ради Осипенка І.І.**, який, за погодження проекту генерального плану розширення меж с. Княжичі Броварського району Київської області вимагав і отримав через посередника хабара у сумі **240 тис. доларів США.** Колишньому посадовцю призначено покарання у вигляді **9 років позбавлення волі** з конфіскацією належного йому майна, позбавленням 4-го рангу держслужбовця та права обіймати посади, пов'язані з виконанням організаційно-розпорядчих та адміністративно-господарських функцій. Його спілника, який виконував роль посередника в отриманні хабара, засуджено до 8 років позбавлення волі з конфіскацією майна.

За результатами роботи у січні-лютому 2012 року на напрямку боротьби з корупцією та хабарництвом в *установах виконання покарань, підрозділах МНС та військових формуваннях* порушено **16** кримінальних справ, з яких **9** - за статтею 368 КК України. Зокрема, стосовно співробітників пенітенціарної системи порушено **8** (за статтею 368 КК України - **4**) кримінальних справ; МНС – **2 (2)**; Держприкордонслужби – **3 (2)**; військовослужбовців ВФУ – **3 (1)**. Стосовно

працівників вказаних органів складено **24** протоколи про адміністративні корупційні правопорушення, з них стосовно співробітників: ДПтС – **11**; військовослужбовців ВФУ – **7**; МНС – **6**.

За матеріалами спецпідрозділу військовою прокуратурою ВМС України порушено кримінальну справу за ознаками злочину, передбаченого ч.3 ст.365 КК України, стосовно генерального директора державного підприємства Міністерства оборони України „Центральний військовий санаторій „Ялтинський”, який перевищив службові повноваження, у результаті чого у власність комерційної структури незаконно відчужено споруди та будівлі пляжного комплексу санаторію ринковою вартістю **2,94 млн. грн.**

Військовою прокуратурою Центрального регіону України за результатами розгляду наданих спецпідрозділом матеріалів щодо одержання начальником відділу вторинних ресурсів Центру обліку надлишкового та списаного майна ЗС України від представника державного підприємства хабара в сумі **120 тис. грн.** за сприяння в укладенні додаткових угод на переробку брухту із вмістом дорогоцінних металів і своєчасну підготовку актів технічного стану майна та документів на його видачу порушено кримінальну справу за ознаками злочину, передбаченого ч.3 ст.368 КК України.

По лінії протидії корупції в *правоохоронних і контролюючих органах (прокуратури, МВС, ДПС, ДВС України)* за матеріалами спецпідрозділів СБ України у січні-лютому 2012 року порушено **54** кримінальні справи, з них **22** за ст.368 КК України, та складено **13** адміністративних протоколів про корупційні діяння.

За матеріалами ГУ БКОЗ СБ України Генеральною прокуратурою України порушено кримінальну справу за ознаками злочину, передбаченого ч.3 ст.368 КК України стосовно **прокурора Радомишльського району Житомирської області** та приватного підприємця, які вимагали хабара у сумі 10 тисяч доларів США від начальника сектору Радомишльського РВ Управління МНС України в Житомирській області за перекваліфікацію скоєного ним злочину на менш тяжкий (відповідальність за який не пов'язана з позбавленням волі) із подальшим звільненням від кримінальної відповідальності.

У лютому п.р. за матеріалами СБ України Генеральною прокуратурою України порушено кримінальну справу стосовно оперуповноваженого УБОЗ ГУ МВС України в Київській області, слідчого Києво-Святошинського РВ ГУ МВС України у Київській області та приватного адвоката, які вимагали хабара у розмірі 20 тис. дол. США від громадянина України за не порушення стосовно нього кримінальної справи. Вказаних осіб затримано на „гарячому” під час передачі другої частини хабара у розмірі 8 тисяч доларів США.

Порушено кримінальну справу стосовно начальника відділення кримінальної міліції у справах дітей Виноградівського РВ УМВС України в Закарпатській області та старшого слідчого СВ Виноградівського РВ УМВС України в Закарпатській області за фактом вимагання та одержання хабара в сумі 2 тис. 500 дол. США від громадянина України за не притягнення його сина до кримінальної відповідальності за незаконне зберігання наркотичних речовин.

Викрито протиправну діяльність заступника начальника міського відділення міліції №1 Краматорського МВ ГУМВС України в Донецькій області та оперуповноваженого МВМ №1 Краматорського МВ ГУ МВС України в Донецькій області, які у лютому п.р. зловживаючи службовим становищем, шляхом обману та шахрайства заволоділи коштами громадянина України в розмірі 3 тис. грн. за непритягнення останнього до кримінальної відповідальності за вчинення крадіжки металевих виробів.

Порушено кримінальну справу за фактом вимагання та одержання службовими особами ДПІ у Франківському районі м. Львова хабара у сумі **110 тис. грн.** від директора підприємства за ненарахування земельного податку за 2008-2010 роки в сумі 296 тис. грн.

Припинено протиправну діяльність головного державного податкового ревізора-інспектора ДПІ у Червонозаводському районі м. Харкова, яка, використовуючи свої службові повноваження, в інтересах третіх осіб внесла до матеріалів перевірки недостовірні дані, чим нанесла економічних збитків державі в розмірі понад **44 млн. грн.**

По лінії протидії корупційним проявам в *органах судової влади* було порушено **9** кримінальних справ, з них **3** - за ознаками хабарництва, складено **2** адміністративні протоколи про корупційні правопорушення.

Порушено кримінальну справу стосовно **голови Богунського районного суду м.Житомира**, заступника начальника відділу внутрішньої безпеки при ДПА в Житомирській області УВБ ДПС України та старшого оперуповноваженого цього відділу, які підозрюються у вимаганні в підсудного по кримінальній справі хабара в розмірі 15 000 доларів США за сприяння в ухиленні від кримінальної відповідальності.

Порушено кримінальну справу стосовно судді Фастівського міськрайонного суду Київської області, який виносив завідомо неправосудні рішення за позовами військовослужбовців-пенсіонерів до Міністерства оборони України.

Важливим є і напрямок протидії корупції *в системі Служби безпеки України.*

Так, у 2011-2012рр. за результатами заходів по виявленню, попередженню та припиненню корупційних правопорушень, вчинених співробітниками Служби безпеки, за матеріалами Управління внутрішньої безпеки СБ України порушено 4 кримінальні справи, з них: 2 – за фактами хабарництва, у т.ч. стосовно посадових осіб УСБУ у м. Києві, які вимагали хабар в особливо великому розмірі у громадянина України (*ч.4 ст. 368 КК України*) та співробітника УСБУ в Донецькій області, який за грошову винагороду сприяв незаконній комерційній діяльності приватного підприємця (*ч.3 ст.368 КК України*); 1 – за фактом перевищення влади співробітниками УСБУ в Луганській області (*ч.2 ст.365 КК України*); 1 – стосовно колишнього слідчого УСБУ в Дніпропетровській області, який, використовуючи службове становище, сприяв стороннім особам у викраденні речових доказів за справою, що була у нього в провадженні (*ч.5 ст.191 КК України*).

Крім цього, притягнуто до адміністративної відповідальності військовослужбовця УСБУ в Луганській області за порушення обмеження, передбаченого п.1 ч.1 ст.7 Закону України „Про засади запобігання і протидії корупції” (зайняття підприємницькою діяльністю).

Відповідно до вимог **частини 1 статті 19 Закону України „Про засади запобігання і протидії корупції”** Службою безпеки України 6 лютого поточного року на офіційному сайті (www.ssu.gov.ua) в рубриці „Протидія проявам корупції” оприлюднено інформацію про вжиті у 2011 році підрозділами по боротьбі з корупцією та організованою злочинністю заходи щодо протидії корупції та про осіб, притягнутих до відповідальності за вчинення корупційних правопорушень.

Дотримуючись вимог **частини 2 статті 19 Закону України „Про засади запобігання і протидії корупції”** у відповідності до положень постанови Кабінету Міністрів України від 20.10.2011р. №1094 „Про затвердження Порядку підготовки та оприлюднення звіту про результати проведення заходів щодо

запобігання і протидії корупції”, СБ України підготовлено та направлено до Міністерства юстиції України (№14/6/2998 від 09.02.2012р.) відомості про результати здійснених Службою безпеки України у 2011 році заходів щодо запобігання і протидії корупції.

У Службі безпеки також проведено аналіз антикорупційного законодавства і матеріалів правозастосовної практики підрозділів БКОЗ СБ України та визначено **коло проблемних питань, законодавче врегулювання яких може сприяти підвищенню ефективності застосування Закону України „Про засади запобігання і протидії корупції”**, зокрема:

1. Положеннями Законів України „Про засади запобігання і протидії корупції” та „Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо відповідальності за корупційні правопорушення” визначено, що необхідною умовою притягнення особи до адміністративної відповідальності за вчинення корупційного правопорушення є **корупційна мета**, зокрема це стосується адміністративного проступку, передбаченого ст. 172-2 КУпАП. При цьому, як свідчить правозастосовна практика, **для отримання документальних доказів** того, що правопорушник мав на меті одержання неправомірної вигоди (чи прийняв обіцянку/пропозицію такої вигоди для себе чи інших осіб) **необхідно застосовувати оперативно-технічні засоби**.

Водночас, оскільки чинним законодавством (ст. 8 Закону України „Про оперативно-розшукову діяльність”) встановлено, що застосування оперативно-технічних заходів, що тимчасово обмежують права людини, здійснюється для виконання завдань оперативно-розшукової діяльності **з метою запобігти злочинів чи з’ясувати істину під час розслідування кримінальної справи, спецпідрозділи** в багатьох випадках позбавлені можливості ефективного документування протиправної діяльності осіб, що вчиняють корупційні адміністративні правопорушення, **в частині доведення корупційної мети та інших ознак суб’єктивної сторони**.

· Це питання може бути вирішено лише за участі законодавчого органу.

2. На сьогоднішній день також **існує проблема кваліфікації корупційних діянь**. Тому, для забезпечення однозначного сприйняття антикорупційних норм кримінального та адміністративного законодавства, вважаємо доцільним, шляхом внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення та Кримінального кодексу України, узгодити положення ст.172-2 КУпАП („Порушення обмежень щодо використання службового становища”) та ст.368 КК України („Одержання хабара”), для чого **чітко визначити розміри неправомірної вигоди та хабара, що будуть встановлювати вид юридичної відповідальності (адміністративна або кримінальна) за їх одержання**.

Довідково: На даний час статтею 172-2 КУпАП встановлено розмір неправомірної вигоди – до **100** неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (далі - н.м.д.г.) тобто до **53 650 грн**. У статті 368 Кримінального кодексу не визначено нижньої межі розміру хабара, проте передбачено, що його значний розмір вважається таким, який у **5 і більше разів** перевищує н.м.д.г. – тобто більше **2682,5 грн**. Тобто, одержання „корупційного прибутку” розміром до **100 н.м.д.г. можна розглядати як адміністративне правопорушення так і злочин**.

При цьому, порівняльний аналіз змісту ст.172-2 КУпАП і статей 368, 368-3, 368-4, 364, 364-1, 365-2 КК України у системному взаємозв'язку з положенням ч.2 ст.9 КУпАП, відповідно до якого *„адміністративна відповідальність за правопорушення, передбачені цим кодексом, настає, якщо ці порушення за своїм характером не тягнуть за собою відповідно до закону кримінальної відповідальності”*, вказує, що за наявності перелічених статей КК України, **ст. 172-2 КУпАП на практиці може й не застосовуватися взагалі.**

Ця ж сама проблема **стосується й активної форми** („Давання хабара”) хабарництва, відповідальність за яку передбачено ст.369 КК України, оскільки аналогічна норма міститься у ст.172-3 КУпАП („Надання неправомірної вигоди”).

На думку експертів Групи держав Ради Європи проти корупції (GRECO), особливістю законодавства України є **існування двох паралельних систем корупційних порушень**, тобто, **систем кримінальної та адміністративної відповідальності** за корупційні правопорушення. У оціночному звіті по Україні, затвердженому GRECO на 52-му Пленарному засіданні (Страсбург, 17-21 жовтня 2011р.) висловлюється стурбованість тим, що опитані фахівцями GRECO українські юристи-практики та інші експерти не змогли чітко розмежувати ці дві системи, та зазначається про можливість для маніпуляцій, наприклад, для ухилення від відповідальності, у зв'язку із існуванням таких паралельних систем. При цьому GRECO вже не вперше рекомендує *„переглянути систему адміністративної відповідальності за корупційні правопорушення з тим, щоб чітко встановити, що випадки корупції мають трактуватися як кримінальні правопорушення або, у крайньому випадку, чітко розмежувати вимоги до застосування цих двох відмінних процедур”*.

3. Статтею 172-9 КУпАП встановлено відповідальність за невжиття передбачених законом заходів посадовою чи службовою особою органу державної влади, посадовою особою місцевого самоврядування, юридичної особи, їх структурних підрозділів у разі **виявлення** корупційного правопорушення. Водночас, цією статтею Кодексу не передбачено реагування за результатами **„одержання інформації про вчинення”** корупційного правопорушення, хоча відповідно до ч.7 ст.5 Закону України „Про засади запобігання і протидії корупції” вони зобов'язані реагувати на такий проступок не тільки у разі його виявлення, але й при одержанні інформації про вчинення такого правопорушення. Ця неузгодженість потребує виправлення шляхом корегування відповідної норми Кодексу.

4. Частиною 7 статті 5 Закону України „Про засади запобігання і протидії корупції” не передбачено, якого саме спеціально уповноваженого суб'єкта у сфері протидії корупції має бути проінформовано про корупційне правопорушення. Тобто закон встановлює для відповідального посадовця можливість вибору органу такого звернення, яка зумовлена альтернативною підвідомчістю складення протоколу про вчинення корупційного правопорушення.

У цьому контексті слід вказати на доцільність, на нашу думку, **розмежування** шляхом внесення змін в чинне законодавство, **повноважень органів МВС і СБ України щодо боротьби з корупцією**. Критерієм для розмежування повноважень в даному випадку може слугувати розподіл **за суб'єктом корупційного правопорушення**. Цей розподіл можна здійснити з використанням переліку потенційних суб'єктів відповідальності за корупційні правопорушення, передбаченого статтею 4 Закону України „Про засади запобігання і протидії корупції”.

З урахуванням запропонованого вище поділу, потребує додаткового опрацювання питання щодо виключення з переліку спеціально уповноважених суб'єктів у сфері протидії корупції (абзац другий частини 5 Закону України „Про засади запобігання і протидії корупції”) підрозділів податкової міліції та Військової служби правопорядку у Збройних Силах України та внесення зміни до ст.255 КУпАП стосовно відповідного зменшення кількості суб'єктів, що мають повноваження складати протоколи про корупційні адміністративні правопорушення.

Така зміна в законодавстві відповідатиме новій рекомендації 2.8., що міститься у звіті про другий раунд моніторингу України в рамках Стамбульського плану дій Мережі по боротьбі з корупцією для Східної Європи та Центральної Азії Організації економічного співробітництва та розвитку від 08.12.2010р.

5. Статтею 12 Закону України „Про засади запобігання і протидії корупції” не передбачено обов'язок особи, уповноваженої на виконання функцій держави, декларувати доходи та витрати своїх близьких родичів (членів сім'ї), хоча форма декларації такий обов'язок передбачає, що створює умови для приховування майна та доходів, отриманих незаконним шляхом, та неоднозначного трактування норм закону в адміністративному процесі. При цьому слід зазначити, що відповідальність за подання у вказаній вище декларації завідомо недостовірних відомостей не передбачена ст.172-6 (порушення вимог фінансового контролю) „антикорупційної” глави КУпАП (існує лише загальна норма – 164-1 КУпАП).

З урахуванням цього потребують корегування ст. 12 Закону України „Про засади запобігання і протидії корупції” та ст.172-6 КУпАП.

6. Новим антикорупційним законодавством передбачено адміністративну відповідальність за порушення вимог щодо повідомлення про конфлікт інтересів (ст. 172-7 КУпАП). Водночас, сфери ризику, де виникають конфлікти інтересів, на даний час не закріплені у чинному законодавстві. Визначення їх вичерпного переліку може значно спростити діяльність суб'єктів, які здійснюють заходи щодо запобігання і протидії корупції, в т.ч. спеціально уповноважених суб'єктів у сфері протидії корупції. Крім того, на нашу думку, антикорупційній роботі сприятиме визначення спеціальним законом порядку врегулювання конфлікту інтересів.

7. Статтею 10 Закону України „Про засади запобігання і протидії корупції” встановлено обмеження щодо осіб, які звільнилися з посад або припинили діяльність, пов'язану з виконанням функцій держави, в тому числі звільнених працівників правоохоронних органів. Водночас, за порушення заборон, передбачених пунктами 1-3 частини 1 цієї статті Закону, юридичної відповідальності не передбачено та не визначено механізм реалізації вказаних заборон. Тому це питання потребує відповідного законодавчого врегулювання.

8. Потребує удосконалення система правового забезпечення антикорупційної діяльності Служби безпеки України з огляду на наявність **супротиву та намагань перешкоджати їй з боку корумпованих посадовців на усіх рівнях державної влади і управління.**

Вказане обумовлено тим, що у ході правозастосовної діяльності фіксуються непоодинокі випадки, коли **високопосадовцями та керівниками державних органів вживаються системні заходи щодо ускладнення або**

взагалі унеможливлення законної діяльності правоохоронців з викриття та припинення корупційних проявів і фактів хабарництва. Для цього, зокрема, відомчими нормативними актами запроваджуються необґрунтовано ускладнені та довготривалі процедури доступу співробітників СБ України на територію та у службові приміщення відповідних органів, що в окремих випадках зводить нанівець невідкладне виконання комплексу передбачених чинним законодавством антикорупційних заходів (у т.ч. й оперативно-технічних) з документування протиправних дій.

З огляду на нагальність вищевикладеної проблеми та з метою підвищення ефективності антикорупційних заходів, пропонуємо за аналогією з ч.2 ст.25 Закону України „Про Службу безпеки України” (де визначаються права за окремим напрямком роботи СБ України - боротьба з тероризмом) доповнити цю ж статтю частиною 4 такого змісту:

„У разі проведення заходів щодо попередження, виявлення, припинення та розслідування корупційних правопорушень Служба безпеки України, її органи і співробітники мають також право безперешкодно входити за письмовим розпорядженням керівника спеціального підрозділу по боротьбі з корупцією та організованою злочинністю Служби безпеки України за службовими посвідченнями на територію, у приміщення, склади та сховища органів державної влади, місцевого самоврядування, підприємств, організацій і установ (крім іноземних дипломатичних представництв) незалежно від форми власності, на пункти пропуску через державний кордон та митницю, територію спеціальних митних зон, зон митного контролю, а також у виробничі приміщення громадян, які займаються підприємницькою та іншими видами діяльності. Під час перебування співробітників Служби безпеки України на визначених територіях та у вказаних приміщеннях, складах і сховищах забороняється вчиняти будь-який вплив на співробітників Служби безпеки України, контролювати або втручатись в їх законну діяльність.

Адміністрація підприємств, установ та організацій і командування військових частин, на території чи в службових приміщеннях яких проводяться антикорупційні заходи, зобов'язані надавати на вимогу співробітників Служби безпеки України необхідну допомогу та виконувати їх законні вимоги, пов'язані із здійсненням службових завдань.”

9. Співробітники спеціально уповноважених суб'єктів у сфері протидії корупції потребують додаткових прав щодо одержання інформації та пояснень від свідків (наприклад, за аналогією із Законом України „Про прокуратуру” (ст. 20) - права вимагати отримання письмових пояснень від посадових осіб і громадян щодо обставин порушення вимог антикорупційного законодавства) про вчинені протиправні дії з одночасним їх попередженням про адміністративну відповідальність за ненадання інформації чи свідчень або надання неправдивих свідчень (за аналогією із положеннями кримінального та кримінально-процесуального законодавства), а також здійснення приводу свідка у разі його ухилення від явки до правоохоронного органу для надання свідчень.

Також пропонуємо доповнити *пункт 5 частини 2 статті 262 КУпАП* в частині надання органам СБ України права адміністративного затримання особи в разі вчинення нею адміністративного корупційного правопорушення.

10. Частиною 5 статті 5 Закону України „Про засади запобігання і протидії корупції” Службу безпеки України визначено одним із спеціально уповноважених суб’єктів у сфері протидії корупції, на який покладено обов’язок, в межах компетенції, виявляти, припиняти та розслідувати корупційні правопорушення (як адміністративно-, так і кримінально-карані).

Спільною вказівкою Генпрокуратури, МВС, ДПА та СБ України №107 від 01.07.2011р. встановлено єдині критерії віднесення злочинів до категорії корупційних. Відповідно до цієї вказівки до злочинів корупційної спрямованості віднесено, крім злочинів у сфері службової та професійної діяльності, пов’язаної з наданням публічних послуг (статті **364-370**), також злочини, передбачені статтями **189, 191, 206, 232, 262, 375, 410, 423, 424** КК України.

Водночас, СБ України позбавлена можливості в повній мірі виконувати вказаний припис Закону внаслідок його неузгодженостей із положеннями ст.112 Кримінально-процесуального кодексу України.

Зазначену колізію може бути усунуто в новому Кримінальному процесуальному кодексі, проект якого 12 січня п.р. було внесено Президентом України до Верховної Ради України.

11. Законом України „Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо відповідальності за корупційні правопорушення” внесено зміни до *пункту 1 частини 1 статті 255 Кодексу України про адміністративні правопорушення (КУпАП)* в частині наділення уповноважених посадових осіб органів СБ України правом на складання адміністративних протоколів за вчинення правопорушень, передбачених *статтями 172-2 - 172-9 КУпАП*.

Цим же Законом внесено зміни до *статті 212-3 КУпАП*, яка встановлює адміністративну відповідальність за порушення права на інформацію, в частині поширення її дії на суб’єктів корупційних правопорушень (раніше відповідальність за таке правопорушення для спеціальних суб’єктів наступала за пунктом „г” частини 1 статей 5, 8 Закону України „Про боротьбу з корупцією”).

Відповідно до *статті 16 Закону України „Про засади запобігання і протидії корупції”* особи, зазначені у *пунктах 1-3 частини 1 статті 4 цього Закону*, винні у відмові в наданні інформації, надання якої передбачено законом, у її несвоєчасному наданні, або наданні недостовірної чи неповної інформації, несуть відповідальність за *статтею 212-3 КУпАП*.

Водночас, не внесено відповідні зміни до *пункту 1 частини 1 статті 255 КУпАП* в частині наділення співробітників СБ України повноваженнями щодо складання адміністративних протоколів про вчинення зазначеного правопорушення.

Відповідно до *пункту 11 частини 1 статті 255 КУпАП* адмінпротоколи про порушення вимог *статті 212-3 КУпАП* мають право складати виключно працівники прокуратури.

Крім цього, положення *частини 1 чинної редакції статті 212-3 КУпАП* звужують, на відміну від *статті 16 Закону України „Про засади запобігання і*

протидії корупції”, перелік нормативно-правових актів, на підставі яких може бути витребувана інформація.

Так, якщо статтею 16 названого Закону заборонено відмовляти в наданні, затримувати або надавати неправдиву чи неповну інформацію, надання якої передбачено законом (в широкому значенні цього поняття), статтею 212-3 КУпАП **перелік таких актів обмежено** Законами України „Про інформацію”, „Про доступ до публічної інформації”, „Про звернення громадян”, „Про доступ до судових рішень” та, безпосередньо, „Про засади запобігання і протидії корупції”. У випадку залишення цієї норми у вказаній редакції існує ризик неправильного застосування законів та безкарності дій службової особи, яка, наприклад, відмовила в наданні інформації, що правомірно запитується на підставі Законів України „Про Службу безпеки України”, „Про оперативно-розшукову діяльність”, „Про міліцію” тощо.

Таким чином, існує необхідність внесення змін до *статей 213-3, 255 КУпАП* для врегулювання вищезазначених питань.

12. Потребує **узгодження визначення корупції**, що міститься в ст. 1 Закону України „Про засади запобігання і протидії корупції” з **диспозиціями статей** КУпАП 172-4, 172-6, 172-7, 172-8, 172-9 Глави 13-А („Адміністративні корупційні правопорушення”), оскільки діяння, визначені в Кодексі, не підпадають під ознаки форм корупції, встановлені ст.1 Закону, та, відповідно, піддається сумніву можливість визнання їх корупційними правопорушеннями.

Служба безпеки України